

Algemene informatie vergoede diagnostiek en behandeling ernstige enkelvoudige dyslexie:

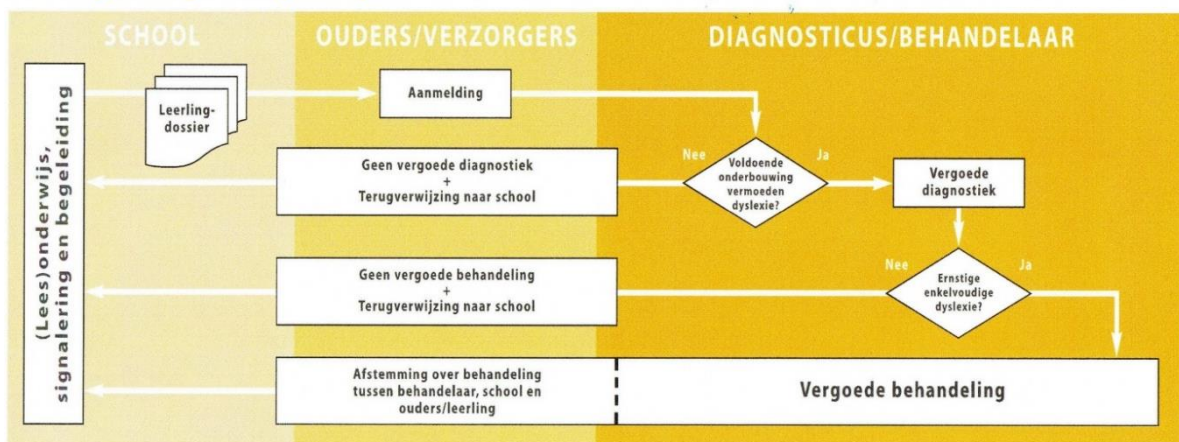
Vergoede zorg van enkelvoudige dyslexie en de transitie van zorgverzekeraars naar gemeenten

Hoe het begon....

Al voor de laatste eeuwwisseling zijn er plannen geweest om leerlingen met enkelvoudige dyslexie vanuit de 'zorg' ondersteuning te geven op kosten van de zorgverzekeraar. De discussie over vergoede zorg kwam in een stroomversnelling doordat niet alleen de genetische basis, maar ook omdat neuro biologische en neuro anatomische afwijkingen aangetoond werden. Dyslexie was niet zo maar een 'leerstoornis' die alleen toebehoorde aan 'onderwijs', maar werd tevens een 'medisch hoofdstuk'. In 2003 verscheen het rapport 'Dyslexie naar een vergoeding'¹. De noodzaak van een vergoedingsregeling werd overtuigend beschreven. Politieke kwesties en ook ministeries van OCW en VWS die moeilijk tot overeenstemming kwamen wie welke financiële middelen moest bijdragen aan de diagnosestelling en behandeling van dyslectische leerlingen vertraagden de invoering van vergoede zorg.

In 2009 is het dan echt zo ver. Er zijn goede afspraken gemaakt. Zo mogen 6% van alle leerlingen aangemeld worden voor diagnosestelling op kosten van de zorgverzekeraar. Een percentage van 3,6% zal in aanmerking komen voor behandeling en de resterende 2,4% zal terug verwezen worden naar de school. Onderstaand stroomdiagram wordt hierbij gebruikt.

De vergoeding in de praktijk

Beperkingen die gesteld worden zijn de volgende:

- lichte vorm van dyslexie zal de school zelf moeten oplossen
- lees en spellingsproblemen die niet het gevolg zijn van dyslexie worden niet vergoed
- comorbide leerlingen komen niet in aanmerking voor vergoeding, ze kunnen wel ondersteuning krijgen vanuit de AWBZ. Dat begrip comorbiditeit laat zich het best vertalen door te stellen dat leerlingen naast dyslexie een andere stoornis hebben die de dyslexie beïnvloedt.

¹ Remco Reij – 'Dyslexie naar een vergoedingsregeling' CVZ 2003

Denk hierbij aan bijvoorbeeld de combinatie dyslexie en ADHD.

- nadrukkelijk stelt het ministerie van VWS eisen aan het onderwijs. Scholen krijgen een poortwachtersfunctie toebedeeld.

“ Slecht onderwijs wordt niet gesubsidieerd”²: taken voor het onderwijs....

Aan het onderwijs worden taken toebedeeld om een goede screening te kunnen maken tussen leerlingen met een leesprobleem en dyslectische leerlingen. Het hardnekkigheids criterium wordt hier als belangrijkste punt gezien om de poortwachtersfunctie gestalte te geven.

Concreet zijn de eisen:

- Scholen moeten werken met het ‘ Protocol leesproblemen en dyslexie³ ‘
- Leerlingen scoren na het eerste officiële meetmoment (midden groep 3) drie maal op rij een E score op de DMT⁴ (10% zwakste lezers) óf drie maal achter elkaar een E op spelling en bovendien behoren ze op het terrein van lezen op de DMT tot de 16% zwaksten.
- De school kan aantonen dat er drie maal per week gedurende 20 minuten intensieve ondersteuning gegeven is op lees – spellinggebied. Deze ondersteuning mag gegeven worden aan een groepje van maximaal 3 leerlingen en wordt bovendien aangeboden door een geschoolde leerkracht. Vrij lezen in het bibliotheekboek of hulp van een leesmoeder wordt hier dus niet meegerekend.
- De school heeft in een groepsplan / handelingsplan beschreven welke hulp gegeven is. Niet alleen de ondersteuning moet beschreven zijn, maar ook moeten meetbare doelen gesteld zijn op letter-, woord- en tekstniveau. Na drie maanden vindt evaluatie plaats en start een tweede periode van drie maanden intensieve ondersteuning.
- Leerlingen met een IQ rond 85 of hoger komen in aanmerking voor behandeling.
- Er moet een discrepantie zijn in de resultaten van leerlingen tussen rekenen enerzijds en lezen / spellen anderzijds.
- Bij de start kiest het ministerie van VWS voor een ingroeimodel. Alleen leerlingen geboren na 1 januari 2000 komen voor behandeling in aanmerking.

---

² Minister Ab Klink (VWS) in kabinet Balkenende IV (2007-2010)

³ Protocol leesproblemen en dyslexie - Expertisecentrum Nederlands (2001)

⁴ CITO toets DMT Arnhem - Ineke Jongen c.s.(2009) De ‘ drie minuten toets ‘ (DMT) is een toets van losse woorden die geen uiterlijk of betekenisverband hebben. Het zijn drie aparte toetsen oplopend in moeilijkheidsgraad die meten hoeven woorden in één minuut correct gelezen kunnen worden.

Waterland en de vergoedingsregeling....

De start van de vergoedingsregeling hebben we groots aangepakt. Zo hebben we meerdere voorlichtingsmiddagen en avonden georganiseerd om de man / vrouw voor de klas wegwijs te maken in de regelgeving en uitvoering van vergoede dyslexiezorg. We hadden een voorsprong op andere samenwerkingsverbanden. We waren namelijk het eerste grote samenwerkingsverband waar op alle scholen volgens het Protocol Leesproblemen en Dyslexie gewerkt werd. Ook heeft het samenwerkingsverband ervoor gekozen om een trajectbegeleider aan te stellen die de scholen advies en ondersteuning geeft in voortraject en de binnengekomen dossiers beoordeelt op compleetheid en ontvankelijkheid. Concreet zijn de taken van de trajectbegeleiding de volgende:

- Scholen op weg helpen om tot een goed leesdossier te komen
- Alle dossiers voor vergoede dyslexiezorg worden nadat ze afgerond zijn door de school aangeleverd aan de trajectbegeleider.
- Controle op compleetheid en ontvankelijkheid doet de trajectbegeleider. Dossier die voldoen aan de bovengenoemde eisen stuurt hij door naar de SBZW, nadat de gemeente haar fiat gegeven heeft.
- De SBZW zorgt voor diagnosestelling en eventuele leesbehandelingen.

In januari 2009 gaat de vergoedingsregeling van start. In dat schooljaar komen nog niet heel veel aanvragen voor de vergoede zorg, mede omdat de regeling midden in het schooljaar aanving. Het aantal neemt met de jaren toe (zie figuur 2). Die groei is voor een deel te verklaren doordat er meer kinderen vanwege het ingroeimodel in aanmerking komen voor vergoede diagnosestelling / behandeling.

School-jaar:	Aanmeldingen SWV Waterland	Doorverwijzing naar ONL:	Aantal bij 3,6%	Over - schrijding
2008-2009 12700 lln.	26	15	--	--
2009-2010 12600 lln.	37	27	57	- 30
2010-2011 12350 lln.	63	42	56	-14
2011-2012 12000 lln.	49	36	54	-18
2012-2013 11500 lln.	74	61	52	+9
2013-2014 11467 lln.	71	62	52	+10

(fig. 2)

Het samenwerkingsverband wil de ontwikkelingen van de vergoedingsregling goed monitoren. Dit is belangrijk om het 'aanbod scheidt de vraag' principe niet in gang te zetten, maar ook zien we dat de regelgeving en eisen die gesteld worden als een katalysator werken voor het gehele leesonderwijs. De resultaten blijken over de gehele linie, dus ook van de sterkere lezers, omhoog te gaan. Hoewel we vanaf 2006 al actief ingezet hebben op leerkrachtbijeenkomsten die van doen hebben met het leesonderwijs, toch zien we dat nog (te) veel leerkrachten handelingsverlegen zijn.

Van handelingsverlegen naar handelingsbekwaam....

Om leerkrachten meer 'handen en voeten' te geven om om te kunnen gaan met leesproblemen en een goede inrichting van het leesonderwijs in Waterland heeft het samenwerkingsverband financiële middelen ter beschikking gesteld.

We hebben gedurende meerdere jaren ingezet op verschillende leerkrachtbijeenkomsten die toegankelijk zijn voor alle 68 basisscholen.

- Groep 1 en 2: beginnende geletterdheid met als doel dat leerlingen die groep 3 instromen al de eerste beginselen van lezen en spellen onder de knie hebben. De ontvangende leerkracht van groep 3 heeft zo ook al een beeld van de zorgleerlingen op het terrein van lezen en spellen.
- Groep 3 en 4: technisch lezen en voortgezet technisch lezen, waarbij naast theorie ook veel casussen besproken zijn. Leerkrachten blijken elkaar verrassend goed te kunnen helpen. Het uitwisselen van ervaringen heeft hier een belangrijke positie ingenomen.
- Groep 5 t/m 8: 'Leren om te lezen' maakt plaats voor 'Lezen om te leren'. Begrijpend lezen wordt in deze groepen belangrijk. De focus is bij deze bijeenkomsten dan ook gelegd op dit laatste.
- In de loop van de jaren zijn zo'n 40 dyslexiecoaches opgeleid.
- In 2011 is het Protocol Leesproblemen en Dyslexie geactualiseerd⁵ en gesplitst voor de verschillende jaargroepen in de basisschool. We hebben een serie van 3 middagen aangeboden aan leerkrachten van het samenwerkingsverband. Er kwamen ruim 120 aanmeldingen voor deelname binnen.

We hebben steeds een tevredenheidsonderzoek gedaan na afloop van clusters van 2 tot 4 bijeenkomsten. De deelnemers blijken steeds enthousiast en ook beroordelen ze de bijeenkomsten zeer positief. Tot slot zien we dat het aantal aanmeldingen voor de bijeenkomsten groot is.

Metten is weten....

Om te weten of tijd en geld die geïnvesteerd zijn in de scholingbijeenkomsten rendabel zijn hebben we tweejaarlijks aan de scholen gevraagd om hun leesresultaten te beschikking te stellen. We kunnen zo monitoren op de ontwikkeling en opbrengsten. Het derde en recentste rapport⁶ is van november 2013. De leesresultaten waren al eerder boven het landelijk gemiddelde. In die laatste neerslag blijken de resultaten weer verder omhoog te zijn gegaan.

---

⁵ Protocol Leesproblemen en dyslexie groep 1 / 2, groep 3, groep 4, groep 5 t/m 8, SBO Expertise centrum Nederlands, meerdere auteurs (2011)

⁶ Verslag leespeiling Samenwerkingsverband Waterland – Chruf van Kempen (November 2013)

Inmiddels is er ook een intensief contact gegroeid met het voortgezet onderwijs. Een Protocol waarin een zo drempelloos mogelijke overstap naar het voortgezet onderwijs ingevoerd kan gaan worden is gereed om geïmplementeerd te worden.

Reden tot optimisme.....

Samenvattend willen we stellen dat we goed op weg zijn in Waterland. De cijfers bewijzen dat als we kijken naar:

- de leesresultaten die boven het landelijk gemiddelde liggen
- het aantal dyslexieverklaringen die onder het landelijk gemiddelde uitkomen
- de hoeveelheid aanmeldingen voor de vergoede dyslexiezorg die momenteel wel iets boven de 3,6% liggen, maar bij lange na niet de 6% zijn die formeel aangemeld mogen worden
- het aantal kinderen dat na onderzoek terug verwezen wordt naar de school en niet in aanmerking komen voor vergoede behandeling is gering. Scholen blijken zich goed bekwaamd te hebben in handelingsgericht werken en dossieropbouw.
- De SBZW die aangesloten is bij ONL hanteert strenge normen bij diagnoseselling. Zo wordt het 'SVP – proces' (signaleren, verwijzen, plaatsen) vermeden.

Hoe nu verder?

Om overschrijding van het aantal leerlingen in de toekomst te vermijden en voor een flink aantal andere samenwerkingsverbanden in te dammen, verwijs ik graag naar een artikel van Chris Struikma⁷. Dit artikel is een advies aan de ministeries van VWS en OCW, waarin hij adviseert om 'sturing van het aantal aanmeldingen' niet op schoolniveau, maar op samenwerkingsverbandniveau plaats te laten vinden. Niet zonder trots willen we opmerken dat het samenwerkingsverband Waterland als positief voorbeeld gebruikt wordt in het artikel. Een reden te meer om te veronderstellen dat wij het leesonderwijs op orde hebben.

Chruf van Kempen, maart 2015

---

⁷ 'Een benchmark voor de dyslexiezorg – Dr. Chris Struikma (2014)